

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 17-04-16506 פלוני נ' פלונית

לפני הרכב כבוד השופטים:

סארי ג'יוסי [אב"ד]

חננאל שרעבי

עפרה ורבנר

המערער
פלוני
ע"י ב"כ עו"ד ד"ר רונן דליהו

נגד

המשיבה
פלונית
ע"י ב"כ עו"ד עמוס צדיקה

חקיקה שאוזכרה :

[חוק יחסי ממוץ בין בני זוג, תשל"ג-1973: סע\(1\) 3, 2, 30א', 29, \)](#),
[חוק הממשלה, תשס"א-2001](#)

מיני-רציו:

* כאשר מלוא הזכויות הפנסיוניות בהסדר פנסיה תקציבית נצברו טרם מועד הפירוד, כבר במועד הצטברות מלוא הזכויות קנה בן זוגו של החוסך זכות בשיעור מירבי בגימלת בן זוגו, ולא ניתן לפגוע בזכות זו במועד הפירוד.

* משפחה – איזון משאבים – פנסיה

* משפחה – יחסי ממוץ בין בני-זוג – זכויות סוציאליות

ערעור על פסק דינו של בית משפט לענייני משפחה, אשר קיבל את מסקנות המומחה מטעמו, וקבע כי חלקה של המשיבה בגמלת הפנסיה של המערער היא בשיעור של 44.03% מתוך שיעור משותף העומד על 88.07% מגמלת המערער.

בית המשפט המחוזי דחה את הערעור ופסק:

התקופה שחל לגביה הסדר פנסיה תקציבית מתחילה ביום תחילת העבודה ועד למועד התגבשות מלוא זכויות הפנסיה התקציבית, שמעבר לו ובחודשים שעד הפרישה, אין הצטברות של זכויות פנסיוניות אלא זכות שנים עודפות, שאינה נכללת במסגרת החוק. בקביעת השיעור המשותף בגמלת בן זוג יש להבחין

בין שני מצבים: מצב ראשון – מלוא הזכויות הפנסיוניות בהסדר פנסיה תקציבית נצברו עד מועד הפירוד; מצב שני – מלוא הזכויות ייצברו לאחר מועד הפירוד. במצב הראשון – מועד צבירת מלוא הזכויות הוא הקובע, ואפילו נופל טרם מועד הפירוד (כבמקרה דנן). כבר במועד הצטברות מלוא צבירת הזכויות הפנסיוניות, ואפילו טרם מועד הפירוד, קנה בן זוגו של החוסך זכות בשיעור מירבי בגימלת בן זוגו, ולא ניתן לפגוע בזכות זו במועד הפירוד. במצב השני – יש להתחשב, הן לעניין תקופת הצבירה והן לעניין שיעור הצבירה של בן הזוג, במועד הפרישה או במועד צבירת מלוא הזכויות, המוקדם מבין השניים. השכר הקובע לחישוב צריך להיות במועד הפרישה ולא במועד הקרע. לפיכך, לקביעותיו העדכניות של המומחה יש תימוכין בהוראות החוק והדרך שהתווה גם צודקת יותר ומונעת פגיעה בבן זוגו של החוסך.

פסק דין

השופט חננאל שרעבי:

1. עסקינן בערעור על פסק דינו של בית משפט לענייני משפחה בחיפה (כב' השופטת הילה גורביץ שינפלד) בתמ"ש 62731-01-15 מיום 24.2.17.

במסגרת פסק הדין קיבל בית משפט קמא את מסקנותיו של מומחה מטעמו, רואה חשבון שטרנפלד נתן (להלן: "המומחה"), וקבע כי חלקה של המשיבה בגמלת המערער היא בשיעור של 44.03% מתוך שיעור משותף העומד על 88.07% מגמלת המערער.

רקע בזעיר אנפין

2. ביום 26.5.10 ניתן פסק דין רכושי בעניינם של הצדדים, בני זוג לשעבר, בתמ"ש 13630/08 (פורסם בבנו) (להלן: "פסק דין א").

בפסק דין א' נקבע (ע"י כב' השופטת אספרנצה אלון), תוך אימוץ חוות דעתו של המומחה מיום 8.10.09, כי חלקה של המשיבה בגמלת המערער הוא בשיעור של 44.4%, מתוך שיעור משותף העומד על 88.8% מגמלת המערער.

3. ערעור על פסק דין א' נדחה ביום 25.10.10 (עמ"ש 19948-07-10 בבית משפט זה), למעט בנקודה אחת, והיא כי איזון הפנסיה יחל בתום 7.5 חודשים מיום פרישתו של המערער מעבודתו.

היינו – הקביעות בפסק דין א' הן חלוטות.

4. בין לבין נכנס לתוקפו החוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, תשע"ד-2014 (להלן: "החוק").

המשיבה רצתה להתאים את הוראות פסק דין א' לענין חלוקת החסכון הפנסיוני להוראות החוק ותנאיו. לכן הגישה לבית משפט קמא, בקשה למתן צו פורמלי המופנה לקרן הפנסיה של המערער בהתאם לחוק.

בקשה זו נפתחה בבית משפט קמא כתובענה חדשה, והמערער הגיש כתב הגנה.

5. בישיבה הראשונה בתיק קמא ביום 18.3.15 הסכימו הצדדים כדלקמן:

"מוסכם בינינו כי בכפוף לסידור הגט בין הצדדים התביעה בתמ"ש 35520-06-13 תדחה. באשר לתשלומים עפ"י החוק החדש אנו נפנה במשותף לרו"ח שטרנפלד ע"מ שיעדכן את חוות דעתו בהתאם להוראות החוק החדש וזאת בתוך 7 ימים מהיום.

לאחר שתהיה בידינו חוות הדעת המעודכנת נפנה לקבלת צווים פורמליים ופסיקתא שינוסחו על ידי שנינו.

שני הצדדים ישאו בעלות שכרו של רו"ח שטרנפלד בחלקים שווים".

6. בסופו של יום, לאחר עדכון חוות דעתו של המומחה שטרנפלד וחקירתו בבית משפט קמא ביום 1.12.16, אימצה השופטת קמא את ממצאיו, וקבעה בפסק דינה כי חלקה של המשיבה בגמלת המערער היא בשיעור של 44.03% מתוך שיעור משותף העומד על 88.07% מגמלת המערער.

חוות דעתו של המומחה ותמצית חקירתו הנגדית מיום 1.12.16.

7. כאמור המומחה נתן חוות דעתו מיום 8.10.09 במסגרת התיק הקודם, ממנה עולה כי חלקה של המשיבה בגמלת המערער היא בשיעור של 44.4% מתוך שיעור משותף העומד על 88.8% מגמלת המערער.

בעדכון חוות דעתו בתיק קמא דנן, תוך התאמה להוראות החוק, קבע המומחה כי חלקה של המשיבה בגמלת המערער היא בשיעור של 44.03% מתוך שיעור משותף העומד על 88.07% מגמלת המערער.

8. על-מנת להבין את ממצאי המומחה וחקירתו הנגדית נגדיר מספר תקופות, לגביהן אין מחלוקת, כדלקמן:

מועד תחילת העבודה של המערער במשרד החינוך – 1.9.1969.

מועד נישואי בני הזוג – 25.12.1973.

מועד צבירת 70% זכויות פנסיה למערער – 8.11.2005.

מועד הקרע או הפירוד בין בני הזוג – 16.4.2008.

מועד יציאת המערער לפנסיה – 28.8.2013.

ביום 1.12.16 נחקר המומחה על עדכון חוות דעתו, ותמצית חקירתו כדלקמן:

- א. בחוות דעתו התייחס רק לתקופת הנישואין. הוא לא הכניס לתקופת החישוב את שנות עבודתו של מערער טרם נישואיו למשיבה (עמ' 26 לפרו' שו' 25-30).
- ב. מועד הקרע בין בני הזוג שלקח בחשבון הוא – 16.4.08 (עמ' 27 לפרו' שו' 2).
- ג. היות שבמקרה דנן השלמת צבירת הזכויות (70%) ע"י המערער היתה ביום 8.11.05 ומועד היציאה לפנסיה היה ביום 28.8.13, התחשיב בוצע עד למועד צבירת הזכויות המקסימלית (70%). מעבר למועד זה, העובד לא צובר זכויות פנסיה נוספות מעבר למה שכבר צבר, אלא מענק שנים עודפות, אשר הוא משכורת לכל שנה עודפת (עמ' 27 לפרו' שו' 15-6).
- ד. במקרה דנן – המערער עבד במשרה חלקית בחלק משנות העבודה. לכן כדי להגיע לצבירה מקסימלית של 70% זכויות פנסיה הוא עבד 434.28 חודשים מתוך סה"כ תקופת צבירה (עבודה) של 528 חודשים. העודף הקנה למערער כאמור מענק שנים עודפות בלבד (עמ' 27 לפרו' שו' 20-16).
- ה. תקופת הצבירה המשותפת היא מיום הנישואין ועד יום 8.11.05, מועד בו הגיע המערער לצבירה מקסימלית, ולא עד מועד הקרע, שכן אז הפסיק המערער לצבור זכויות. סך כל התקופה היא – 382.48 חודשים (עמ' 27 לפרו' שו' 19-17).
- ו. הנוסחה לפי החוק צריכה להיות תקופת צבירה משותפת (382.48) לחלק לתקופת צבירת זכויות הפנסיה המקסימלית (434.28) כפול 100 (באחוזים) לחלק ל-2, ונקבל 44.03% (עמ' 27 לפרו' שו' 21-18).
- ז. החישוב צריך להיות ממשכורתו האחרונה של המערער טרם פרישתו לפנסיה (עמ' 28 לפרו' שו' 5-4).
9. כאמור השופטת קמא אימצה את מסקנותיו וממצאיו של המומחה, וקבעה בפסק הדין כדלקמן:

“לאחר ששבתי ובחנתי עמדות וטענות הצדדים לא מצאתי כי יש לשנות מקביעות המומחה והשיעורים שחושבו על ידו על נימוקיו. בחקירתו הבהיר המומחה כי הואיל ועל פי תנאי עבודתו של הנתבע, הצבירה המקסימלית לפנסיה היא בשיעור של 70% ולשיעור צבירה מקסימאלי זה הגיע הנתבע ביום 8.11.2005 הרי שכל התקופה המאוחרת למועד זה אינה כלולה בתקופה משותפת לחיוב שכן לא נצברו בה זכויות לפנסיה אלא

זכויות לשנים עודפות. לפי חישוב זה, התקופה המשותפת היא 382.48 חודשים. המומחה פרט שתקופה העבודה של הנתבע היא 528 חודשים ובשל העובדה כי עבד חלק מהתקופה בחלקיות משרה, זכותו לפנסיה מקסימלית התגבשה לאחר 434.28 חודשים, ביום 8.11.2005. בהתאם חישוב המומחה כי מיום הנישואין ועד לתום תקופת הצבירה חלפו 382.48 חודשים ותקופה זו מתוך כלל תקופת הצבירה של 434.28 חודשים היא בשיעור של 88.07% וחלקה של התובעת שנצברה על שם הנתבע הוא 44.03%. לפי עמדת המומחה, לנתבע לאחר מועד תום תקופת צבירת הזכויות יש עודף שירות של 93.72 חודשים שאין להביאו במניין. המומחה ציין כי דיבר עם האחראי במנהל גמלאות משרד האוצר והוא הסכים עם גישתו... מקובלת עלי עמדת המומחה כי לאור חלקיות משרה בה עמדה הנתבע, עובדה עליה אין מחלוקת, הרי שתקופת הצבירה התארכה מ-420 חודשים ל-434.28 חודשים ולאור תקופת השיתוף הרי שמתוך כלל תקופת הצבירה, התקופה המשותפת היא בשיעור של 88.07%. לא מצאתי לקבל את הטענה כי יש להוסיף על תקופת העבודה את החודשים בהם הנתבע צבר זכויות שאינן לפנסיה, תקופה זו אינה רלוונטית...”

תמצית טענות המערער

10. המערער טען בערעורו כי נפלו בפסק הדין טעויות כדלקמן:

- א. תקופת השיתוף של הצדדים היא ממועד הנישואין (25.12.73) ועד מועד הקרע (16.4.08), סך הכל 411.7 חודשים ולא תקופה קצרה יותר (382.48), כפי שקבע בטעות בית המשפט, בהסתמך על קביעה שגויה של המומחה. אם לא נאמר כן ייגרם עיוות, שהרי הצדדים המשיכו לחיות יחדיו מעבר לתום תקופת הצבירה המקסימלית (8.11.05), עד מועד הקרע בתאריך 16.4.08.
- ב. תקופת הצבירה האמיתית של המערער היא ממועד תחילת העבודה (1.9.69) ועד למועד יציאתו לפנסיה (28.8.13), סך כל 528 חודשים, ולא עד תאריך 8.11.05 (תום צבירת זכויות פנסיה מקסימליות). אם לא נאמר כן, נקצר למעשה את משך תקופת עבודתו של המערער בניגוד למציאות בשטח, לתקופה של 434.28 חודשים (במקום 528 חודשים).
- ג. השכר הקובע לחישוב צריך להיות השכר שבמועד הקרע. אם לא נאמר כן ונקח לחישוב את המשכורת האחרונה (כקביעת המומחה ובית המשפט בעקבותיו), יש לקחת לחישוב

את מלוא תקופת הצבירה/העבודה (528 חודשים), אחרת ייגרם עיוות למערער, בכך שהמשיבה נהנית מעליית שכרו לאחר מועד הקרע.

ד. ככל שתקבל גרסת המערער, שיעור השיתוף של המשיבה בקצבה המשותפת של המערער הינה תקופת החיים המשותפת (411.7) לחלק לתקופת הצבירה (528) לחלק לשניים, סך הכל – 38.9% (ולא בשיעור של 44.04%, כקביעת המומחה, שאומצה ע"י בית משפט קמא).

11. המערער גם טען בערעורו, כי בתקופת החיים המשותפת חיו הצדדים שנתיים בפרוד, אותם, לטענתו, יש לנכות מתקופת החיים המשותפת, אך חזר בו מטענתו זו במהלך ישיבת הערעור ביום 31.10.17 (עמ' 1 לפרו' שו' 15-16).

תמצית טענות המשיבה

12. טענה המשיבה, בעיקרי הטיעון מטעמה, כדלקמן:

א. המערער מנסה לשנות את ממצאי וקביעות פסק דין א' בכל הנוגע לשיעור הפנסיה המשותפת המגיעה למשיבה, אשר הינם חלוטים, ואין לאפשר לו זאת. לכן אין מקום לחשב מחדש את אחוז הפנסיה המשותף.

בנקודה זו טעה בית משפט קמא כשחישב את שיעור הפנסיה מחדש, על אף שהדבר כמעט לא שינה התוצאה (44.4% בפסק דין א' לעומת 44.03% בפסק דין נשוא הערעור).

ב. טענותיו של המערער לענין תקופת החיים המשותפת וחישוב השיעור המשותף בגמלה שגויות, לנוכח הגדרת המושג "שיעור משותף" בחוק.

ג. אין מקום לקחת בחשבון תקופה שמעבר לתום תקופת צבירת זכויות פנסיה (במקרה דנן 8.11.05), שכן לאחר מועד זה אין עוד צבירת זכויות פנסיוניות. אם לא נאמר כן, נקפח את המשיבה (האישה) בשיעור חלקה בפנסיית בן זוגה, שתקטן, והדבר אינו ראוי ואינו צודק.

ד. באשר לטענת השכר הקובע, שנטען להיות השכר במועד הקרע – יש לדחות טענה זו על הסף, בהיותה מועלית לראשונה בערכאת הערעור, ובכל מקרה הגישה הרווחת בפסיקה היא, כי השכר הקובע יהיה השכר במועד הפרישה.

דיון והכרעה

13. החוק לחלוקת חסכון פנסיוני הוא חוק יחסית חדש, ונותח לאחרונה בהרחבה [בבע"מ 4860/16 פלונית נ' פלוני](#) [פורסם בנבו] (5.9.17), תוך קביעות עקרוניות כדלקמן:

- א. אין החוק משנה מן הדין המהותי בנוגע לאיזון זכויות הפנסיה.
- ב. אין בחוק כדי לשנות מן האופן שבו איזנו עד כה בתי המשפט את הזכויות הפנסיוניות של בני זוג שנפרדו, והוא אינו מצמצם את שיקול דעתם הנרחב ביחס לקביעת הסדר איזון משאבים ומימוש השיתוף הזוגי.
- ג. ככל שנוסחת האיזון שיקבע ביהמ"ש לא תתיישב עם הוראות החוק, לא תוכל חלוקת הזכויות להתבצע על פי הוראות החוק, אולם פסק הדין יוכל לבוא על יישומו במישור יחסי בני הזוג בתחום האזרחי ה"רגיל".
- ד. בן הזוג לשעבר שבידו פסק דין לחלוקת החיסכון הפנסיוני העונה על התנאים הקבועים [בסעיף 3 לחוק](#), רשאי אך אינו חייב, להגיש בקשה לרישום בגוף המשלם. ככל שבחר שלא לעשות כן, עומדת לו הזכות לממש את פסק הדין במישור יחסי בני הזוג, בערוצי משפט אחרים. להבדיל, בן הזוג החוסך יוכל להגיש בקשה לרישום פסק הדין בגוף המשלם, רק במקרה שבו נתן בן זוגו לשעבר את אישורו לעניין בכתב.
- ה. משמעות האופי הקוגנטי שנושאת הוראת [סעיף 29 לחוק](#), היא שמנגנון החלוקה הקבוע בחוק יוחל רק בהתאם לתנאי הפעלתו שבחוק, אולם אין בסעיף כדי לחייב מעיקרא את הצדדים להיזקק למנגנונים שבחוק.
- ו. [סעיף 30 לחוק](#) – הקובע את תחולת החוק גם על פסקי דין שניתנו טרם כניסת החוק לתוקפו – נועד להעניק זכות בידי מי שבידו פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני שניתן טרם חקיקת החוק, ליהנות ממנגנון החלוקה הקבוע בחוק, ובלבד שפסק הדין עונה על התנאים הקבועים [בסעיף 3 לחוק](#) ונרשם בגוף המשלם.
14. משאלה פני הדברים, לא ברור מדוע היה צריך בית משפט קמא לנהל הליך, כמעט מחדש, בכל הקשור לשיעור חלקה של המשיבה בזכויות הפנסיה של המערער, כשיעור זה כבר נקבע בפסק דין א', והינו חלוט (44.4%).
- כל שצריך היה בית משפט קמא לעשות, היה לבחון התאמת פסק דין א' לתנאי [סעיף 3 לחוק](#), ואם כן לחתום על פסיקתא מתאימה לשם רישום פסק הדין בגוף המשלם.
- אם בית משפט קמא היה מוצא כי פסק הדין אינו עונה על תנאי [סעיף 3 לחוק](#), היה צריך להודיע זאת לצדדים, ולהפנותם לדרך יישום אחרת, דוגמת פניה ללשכת ההוצאה לפועל, אך לא לפתוח לדיון נרחב מחדש את שיעור חלקה של המשיבה בזכויות הפנסיה של המערער, תוך אפשרות לשינוי שיעור חלוט זה.

15. בצדק הלינה המשיבה בעיקרי הטיעון מטעמה על דרך ניהול ההליך על-ידי בית משפט קמא, בציינה כי:

"...לא היה מקום בכלל לנהל דיון אלא ליתן פסיקתא לפי חוק חלוקת חסכון פנסיוני על בסיס הנתונים והאחוזים שנקבעו בפסק הדין הראשון – אגב 'שתילה' של הנתונים והאחוזים שנקבעו שם...בהתאם לחוק החדש" (סעיף 19).

בכל אופן, המשיבה לא ערערה בנקודה זו. לכן נבחן לגופם של דברים את התוצאה אליה הגיע בית משפט קמא בפסק דינו הנוכחי על נימוקיו, בהסתמך על קביעותיו העדכניות של המומחה.

אקדים ואומר כי שוכנעתי מקביעותיו העדכניות של המומחה, שכן מצאתי להן תימוכין בהוראות החוק, כפי שאפרט להלן.
כן שוכנעתי, כי הדרך שהתווה המומחה גם צודקת יותר, ומונעת פגיעה בבן זוגו של החוסך.

16. במקרה דנן עסקינן בחסכון פנסיוני של המערער, על דרך של צבירת זכויות לפי הסדר פנסיה תקציבית (המערער הינו פנסיונר משרד החינוך, ובשנות עבודתו עבד כמורה).

17. **"תקופת הצבירה"** לגבי הסדר פנסיה תקציבית (כבמקרה דנן) מוגדרת **בסעיף 2** לחוק כ"**תקופת העבודה...שחל לגביה הסדר פנסיה תקציבית**". במקרה דנן – אין מחלוקת כי תקופת עבודתו של המערער במשרד החינוך מסתכמת ב- 528 חודשים, אך (כפי שנראה להלן) לא בכל חודשי העבודה האמורים נצבר חסכון פנסיוני, אלא רק ב-434.28 חודשי העבודה הראשונים. מעבר לכך ועד לתום תקופת העבודה נקנתה זכות שנים עודפות בלבד, שאינה זכות פנסיונית וממילא אינה נכללת בחוק.

18. **"השיעור המשותף"**, ממנו ייגזר **"השיעור להעברה"** לבן הזוג בחסכון הפנסיוני, הוגדר **בסעיף 2** לחוק במילים הבאות:

"השיעור המתקבל מחלוקת התקופה המשותפת שעד למועד הפירוד (המונה – ח.ש.) בתקופת הצבירה שעד מועד הפירוד (המכנה – ח.ש.)."

19. **"התקופה המשותפת"** הוגדרה **בסעיף 2** לחוק במילים הבאות:

"תקופה החלה בתקופת הצבירה, שנקבע לגבי הפסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני כי נצבר במהלכה חיסכון פנסיוני המשותף לחוסך ולבן זוגו לשעבר".

20. כעת נבחן אם קביעותיו של המומחה בעדכונו האחרון, שנעשה במסגרת התיק קמא, אותו אימץ בית משפט קמא, עולות בקנה אחד עם ההגדרות האמורות, ובמיוחד הגדרת "השיעור המשותף", ממנה נגזר "השיעור להעברה" לבן הזוג של החוסך (במקרה דן המשיבה), כהגדרתו בחוק.

21. את "התקופה המשותפת שעד למועד הפירוד", המופיעה ברישת הגדרת "השיעור המשותף" בחוק (המונה) העמיד המומחה על שיעור של 382.48 חודשים, מיום הנישואין ועד יום הצבירה המקסימלי של זכויות בפנסיה תקציבית (70%), שהיה ביום 8.11.05. מעבר למועד זה, קבע המומחה, אין יותר צבירת זכויות אלא מענק שנים עודפות.

במילים אחרות, לגרסתו של המומחה את "התקופה המשותפת שעד למועד הפירוד", יש לפרש כתקופת צבירה מירבית משותפת מיום הנישואין ועד למועד הפירוד.

היות שבמקרה דן צבירת הזכויות הושלמה כבר ביום 8.11.05 (70%), יש לומר כי זה היום הקובע האחרון לחישוב במקרה דן, הגם שמועד הפירוד היה מאוחר יותר, ביום 16.4.08.

לכן, "התקופה המשותפת שעד למועד הפירוד" (רישת הגדרת "השיעור המשותף" בחוק) היא מיום הנישואין ועד ליום 8.11.05 (תום תקופת צבירת הזכויות בפנסיה התקציבית של המערער). סך הכל – 382.48 חודשים.

22. את "תקופת הצבירה שעד למועד הפירוד", כמצויין בסייפת הגדרת "השיעור המשותף" בחוק (המכנה), העמיד המומחה על שיעור של 434.28 חודשים.

הסבר המומחה לתקופה זו פורט בסעיף 8(ד) לעיל. המומחה שלל בחקירתו את טענת המערער, כי תקופה זו צריכה להביא במנין בכל מקרה את כל חודשי העבודה של המערער – 528 חודשים. הפנה המומחה בנדון, למילים המופיעות בסייפת הגדרת "השיעור המשותף" – "בתקופת הצבירה שעד מועד הפירוד". היינו – לא כל תקופת הצבירה, אלא עד מועד הפירוד בלבד. יחד עם זאת, גם כאן יש לבחון אם מלוא זכויות הצבירה (100%) בהסדר פנסיה תקציבית הושלמו תוך תקופת הצבירה. אם כן, זה יהיה "תקופת הצבירה שעד למועד הפירוד" (המכנה).

במקרה רגיל של עבודה במשרה מלאה לכל אורך תקופת העבודה, יגיע עובד למקסימום צבירת זכויות במשך 35 שנים (35 כפול 2% בשנה), ובסך הכל - 420 חודשים. במקרה דן, היות שהמערער עבד בחלק משנות עבודתו בחלקיות משרה, הוא נדרש לתקופה בת 434.28 חודשים כדי להשלים את צבירת הזכויות ל-100% משרה, תוך תקופת עבודתו בת 528 חודשים (עמ' 27 לפר' שורות 12-20). פער החודשים שבין 528 ל-434.28 (93.72) אינו צריך להימנות בחישוב "השיעור המשותף", שכן לא נצברו בו זכויות פנסיוניות.

לכן, במכנה ההגדרה של "השיעור המשותף" יבוא שיעור של 434.28.

23. מכאן קבע המומחה, כי "השיעור המשותף" במקרה דנן, כהגדרתו בחוק, הוא 382.48 לחלק ל – 434.28 כפול 100 (באחוזים) – 88.07%.
חלקה של המשיבה הוא מחצית מכך – 44.03%.

24. חיזוק לקביעת המומחה באשר לריישת הגדרת "השיעור המשותף" ניתן למצוא בהגדרת המונח "התקופה המשותפת" בחוק (ראה ציטוט בסעיף 19 לעיל), המהווה חלק מהגדרת "השיעור המשותף".

הגדרה זו כוללת שני תנאים כדלקמן:

תקופה החלה בתקופת הצבירה.

תקופה במהלכה נצבר חסכון פנסיוני משותף לחוסך ולבן זוגו לשעבר (להלן: **"התנאי השני"**).

לענייננו רלוונטי התנאי השני, כי במהלך התקופה **"נצבר חסכון פנסיוני"**.
 מכלל הן נשמע לאו – אם במהלך התקופה אין הצטברות של חסכון פנסיוני, התקופה אינה בגדר "תקופה משותפת" ואפילו נמצאת תוך תקופת הפירוד.

חיזוק לקביעה זו ניתן למצוא בסעיף 3(1)(א) לחוק הקובע כדלקמן:

"בן זוג לשעבר שניתן לגביו פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני ומתקיימים לגבי פסק הדין התנאים כמפורט להלן, לפי העניין, רשאי להגיש לגוף המשלם בקשה לרשום ברישומיו את פרטי פסק הדין:

(1) **לגבי פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת זכויות, ולגבי פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת כספים של חוסך שהוא גמלאי –**

(א) **אם החיסכון הפנסיוני הוא באמצעות קופת גמל לקצבה או באמצעות צבירת זכויות לפי הסדר פנסיה תקציבית – נקבע בפסק הדין כי התקופה המשותפת מסתיימת לא יאוחר ממועד הפירוד** (ההדגשה שלי – ח.ש.), **וכן כי קצבת הפרישה תחולק בין החוסך ובין בן זוגו לשעבר באופן שהשיעור להעברה יהיה שיעור קבע מסך קצבת הפרישה שהיתה משולמת לחוסך אילולא ההעברה האמורה והשיעור האמור אינו עולה על מחצית מהשיעור המשותף;**"

מהקטע המודגש עולה, כי יש אפשרות ש"התקופה המשותפת" תסתיים טרם מועד הפירוד. דבר זה יקרה כאמור, עם התגבשות מלוא הזכויות הפנסיוניות בהסדר פנסיה תקציבית טרם מועד הפירוד, כבמקרה דנן.

אם ניישם תנאי שני זה בהגדרת ריישת "השיעור המשותף" שבחוק לנתוני המקרה דנן, נקבל את הנתון העדכני שקבע המומחה, אשר הוא – 382.48 חודשים.

ריישת ההגדרה (המונה) - "השיעור המתקבל מחלוקת התקופה המשותפת שעד למועד הפירוד".

מהי "התקופה המשותפת" בה נצברו זכויות? 382.48 חודשים שלאחריהם לא נצברו עוד זכויות פנסיוניות למערער. על-כן ועל-פי התנאי השני, כל החודשים שמעבר לתקופה זו ועד למועד הפירוד, אינם בגדר "תקופה משותפת", ואינם נכללים בריישת ההגדרה של "השיעור המשותף".

25. גם סייפת ההגדרה של "השיעור המשותף" עולה בקנה אחד עם קביעת המומחה. **סייפת ההגדרה (המכנה) קובעת כדלקמן – "בתקופת הצבירה שעד מועד הפירוד".** "תקופת הצבירה" מוגדרת בחוק (ראה ציטוט בסעיף 17 לעיל), כ"תקופת העבודה... שחל לגביה הסדר פנסיה תקציבית".

מהי התקופה שחל לגביה הסדר פנסיה תקציבית?

התקופה מתחילה ביום תחילת העבודה, שאז מתחיל החוסך/העובד לצבור זכויות פנסיוניות, ועד למועד התגבשות מלוא זכויות הפנסיה התקציבית, שמעבר לו ובחודשים שעד הפרישה, אין הצטברות של זכויות פנסיוניות אלא זכות שנים עודפות, שאינה נכללת במסגרת החוק. תיאורטית במועד זה של התגבשות מלוא הזכויות הפנסיוניות, יכול החוסך/העובד לפרוש מעבודתו ויהיה זכאי למלוא הזכויות הפנסיוניות האפשריות בפנסיה תקציבית (70%).

במקרה דנן – התקופה היא בת 434.28 חודשים, כקביעת המומחה. מעבר לה, ועד למועד הפרישה לא ניתן להגדירה כ"תקופת צבירה", היינו – כתקופת עבודה בה נצברות זכויות פנסיוניות. לכן לא צריך להביאה בחשבון בקביעת "השיעור המשותף".

פרשנות זו עולה בקנה אחד עם דברי ההסבר של החוק (הצעות חוק הממשלה – 635, ט' בכסלו התשע"ב. 5.12.2011), שבכל הנוגע לסייפת הגדרת "השיעור המשותף" בחוק, מציינים כדלקמן:

"אמנם היה מקום בהקשר זה לבצע חלוקה בין התקופה המשותפת למלוא תקופת צבירת החסכון הפנסיוני של החוסך, ואולם במועד מתן פסק הדין לא ניתן לדעת מה תהיה מלוא התקופה האמורה...".

מכאן משתמע ברורות, כי אם במועד הפירוד נדע את מלוא תקופת צבירת החסכון הפנסיוני של בן הזוג החוסך (כבמקרה דנן, בו הושלמה מלוא תקופת צבירת החסכון הפנסיוני טרם

מועד הפירוד), היא תהא הקובעת לצרכי סייפת הגדרת "השיעור המשותף" (המכנה), ולא שנות העבודה בפועל, לרבות אלה שלאחר מלוא תקופת צבירת החסכון הפנסיוני של החוסך.

דרך זו גם צודקת יותר מבחינת בן זוגו של החוסך. אם קנה שיעור מקסימלי בגמלת בן הזוג טרם מועד הפירוד, מדוע ייפגע וייגרע חלקו אם חי מספר שנים נוספות עם בן הזוג החוסך!?

במילים אחרות - כבר במועד הצטברות מלוא צבירת הזכויות הפנסיוניות, ואפילו טרם מועד הפירוד, קנתה בת זוגו של החוסך (או בן זוגה של החוסכת) זכות בשיעור מירבי בגמלת בן זוגה, בין כזכות קניינית (הלכת השיתוף) ובין כזכות אישית (חוק יחסי ממון), ולא ניתן לפגוע בזכות זו, שהושלמה טרם הפירוד, במועד הפירוד.

לדוגמא – בני זוג חיו יחדיו 40 שנה עד מועד הפירוד. נניח כי כבר לאחר 35 שנות חיים צבר הבעל (בן הזוג החוסך) את מלוא הזכויות בהסדר פנסיה תקציבית, כשכל תקופת הצבירה היא משותפת (היינו - יום תחילת העבודה הוא יום הנישואין). יש לומר לטעמי כי כבר במועד צבירת מלוא הזכויות הפנסיוניות (לאחר 35 שנים) קמה לבת זוגו של החוסך **זכות** (קניינית או אישית) לשיעור גמלה מירבי בגמלת הבעל. העובדה כי בני הזוג המשיכו לחיות חמש שנים נוספות אינה צריכה לפגוע בזכותה המגובשת של האישה (שהתגבשה כאמור לאחר 35 שנים), ולהקטין את חלקה בגמלת הבעל.

ודוק – שיעור הגמלה המירבי של הבעל (בן הזוג החוסך) אינו נפגע מחמש שנות החיים הנוספות שעד מועד הפירוד, וממשיך לעמוד על 70%. אז מדוע ייגרע חלקה של האישה משיעור חלקה המירבי שכבר גובש, בעקבות חמש שנות חיים משותפות נוספות! ברור גם, כי כל חלק שייגרע מחלקה של האישה בגמלת הבעל בעקבות שנות החיים המשותפות הנוספות מעבר למועד מלוא צבירת הזכויות הפנסיוניות, אינו "הולך לאיבוד" אלא נותר בידיה של הבעל, שהרי שיעור הגמלה לא יפחת מ-70%. **איזו הצדקה יש להעדיף הבעל על פני האישה במקרה כזה!?**

26. נוכל לפשט את דברינו עד כה (ולמעשה את קביעותיו העדכניות של המומחה), ולומר

כדלקמן:

א. בקביעת השיעור המשותף בגמלת בן זוג בהסדר פנסיה תקציבית יש להבחין בין שני מצבים:

מצב ראשון – מלוא הזכויות נצברו עד מועד הפירוד.

מצב שני – מלוא הזכויות ייצברו לאחר מועד הפירוד.

ב. **במצב הראשון** – מועד צבירת מלוא הזכויות הוא הקובע, ואפילו נופל טרם מועד הפירוד (כבמקרה דנן).

במצב השני – יש להתחשב, הן לענין תקופת הצבירה והן לענין שיעור הצבירה של בן הזוג, במועד הפרישה או במועד צבירת מלוא הזכויות, המוקדם מבין השניים.

27. המחיש הדברים ב"כ המשיבה בטיעונו בפנינו בישיבת יום 31.10.17, כדלקמן:

"...חברי אמר שהחוק לחלוקת חסכון פנסיוני לא בא לשנות מדיני השיתוף והאיזון, כפי שאנחנו מכירים אותם הוא צודק. בהתאם להללו יש להבחין בין שתי סיטואציות אפשריות, האחת שבמועד הקובע כבר נצברו לאחד מבני הזוג מלוא הזכויות. וסיטואציה שנייה שכן הזוג ממשיך לצבור גם לאחר הפירוד ולאחר המועד הקובע. כל הפסיקות שהביא חברי הן נכונות כשלעצמן ואולם הן אינן מתייחסות לדוגמא השנייה. אסביר – נניח שלצורך העניין בן זוג חסך 40% בתוך תקופת החיים המשותפים שעד המועד הקובע, והמשיך לצבור עוד 20% לאחר כן. כמוכן שהיחס בסופו של דבר בחישוב האריתמטי צריך לעשות 40 חלקי 60 כפול חצי, וזה בדיוק מה שהראו פסקי הדין שהביא חברי. אלא שבדוגמא שלנו, ובדוגמא שנתן כב' בית המשפט, כל הזכויות ה-70% נצברו לפני מועד הקרע, ולכן גם עיונית וגם פרקטית אין שום משמעות לתקופה של המשך העבודה לאחר המועד הקובע ולאחר סיום תקופת הצבירה של הזכויות" (עמ' 5 לפרו' שו' 19-9).

28. נוסף ונציין, כי הצעת המערער לשים במכנה הנוסחה לקביעת ה"שיעור המשותף" בכל מקרה את מלוא תקופת העבודה, אף אם מועד הפירוד קודם לכן, תביא להקטנת חלקה של המשיבה בחסכון הפנסיוני המשותף שלא כדין, תוך קיפוחה. זאת מעבר לעובדה, כי דרך זו אינה תואמת את לשונה של הגדרת ה"שיעור המשותף" סייפה, כפי שהבהרנו לעיל.

29. בדברינו עד כה למעשה דחינו את שתי טענות הערעור הנקובות בסעיפים 10(א+ב) לעיל. כעת נבחן את טענת הערעור האחרונה, המפורטת בסעיף 10(ג) לעיל, על-פיה - השכר הקובע לחישוב צריך להיות במועד הקרע ולא במועד הפרישה.

לטעמי אין ממש בטענה זו.

[בבע"מ 4860/16 המוזכר לעיל דחה בית המשפט העליון טענה דומה, תוך שציין כדלקמן:](#)

"לא מצאנו להתערב בקביעות בתי המשפט הקודמים, לפיהן חישוב זכאותה של המערערת בקצבת הפנסיה של המערער ייעשה על בסיס משכורתו בעת פרישתו ולא במועד הפירוד בין הצדדים, וכן שהמערערת תהא זכאית לפירות שיצטברו בכספי ביטוח המנהלים של המערער עד למועד גמילת הזכות. אכן, רק הזכויות הפנסיוניות שהן פרי המאמץ המשותף של בני הזוג,

אשר נצברו מיום הנישואין ועד יום הפירוד, באות בגדרם של הנכסים בני האיזון במסגרת איזון המשאבים. ואולם, אין משמעות הדבר כי חישוב הזכאות לחלק בזכויות הפנסיוניות ייערך על סמך גובה השתכרותם של הצדדים בעת הפירוד, ולא יושפע מקידום או העלאה בשכר שהתרחשו לאחר מכן, הכל בהתאם לנסיבות (ראו גם סעיף 6ג לחוק יחסי ממון). נוכח תקופת הנישואין הממושכת של הצדדים נותנת הדעת, כי למערכת חלק בלתי מבוטל בהתפתחותו המקצועית של המערער, וגם זו תקבל את ביטויה לאחר הפירוד ובסמוך למועד הפרישה. הדברים מקבלים משנה תוקף כאשר עסקינן בהסדר הפנסיה התקציבית, שבמסגרתו מחושבת קצבת החוסך כשיעור ממשכורתו הקובעת ללא תלות לסכומים שנצברו במהלך תקופת החיסכון. בהקשר זה אף צוין מפורשות בדו"ח ועדת שוחט, כי "לגבי הסדרי פנסיה תקציבית...ככלל, חלוקת הקצבה בין בני הזוג כוללת גם את התפתחות השכר הקובע של הקצבה גם לאחר הגירושין" (שם, עמ' 25 בהערות שוליים 41). משכך, בדין נקבע איפוא חישוב שיעור זכאותה של המערערת בפנסיית המערער, ואף – על דרך אותו עיקרון – בכספי ביטוח המנהלים שלו. לעניין זה נוסף, כי הדברים מתעצמים בעידני אינפלציה שבהם הכבילה לסכום נומינלי עלולה אף לאיין את הקצבה מכל וכל" (ציטוט סעיף סד לפסק הדין).

סבורני כי הדברים מדברים בעד עצמם, וכל תוספת מיותרת.

זאת מעבר לטענת סף מוצדקת שטענה המשיבה בעיקרי הטעון מטעמה, כי טענה זו הועלתה לראשונה במסגרת הערעור הנדון, ומשכך יש לדחותה על הסף.

סוף דבר

30. לאור כל האמור לעיל שוכנעתי כי דין הערעור להידחות, וכך אמליץ לחבריי להורות.
31. מעבר לצורך אציין, כי אפילו היינו מיישמים את נוסחת "השיעור המשותף" בחוק ככתבה וכלשונה במקרה דנן, תוך התעלמות מעדכוני המומחה שנעשו במסגרת התיק קמא, היינו מגיעים למסקנה כי דין הערעור להידחות.

נבהיר את דברינו:

אין מחלוקת כי "התקופה המשותפת שעד למועד הפירוד" היא – 411.7 חודשים (מונה). אין מחלוקת כי "תקופת הצבירה שעד מועד הפירוד" היא – 463.5 חודשים (מכנה).

משכך "השיעור המשותף", באחוזים, כהגדרתו בחוק הוא – 411.7/463.5 כפול 100 (באחוזים) שהינו 88.8%.

המשיבה זכאית למחצית משיעור זה – 44.4%.

זהו בדיוק שיעור חלקה של המשיבה בהתאם לפסק דין א'!!!

כבר מנתון זה ניתן ללמוד על חולשת הערעור, לפחות בכל הקשור לשיעור חלקה הראוי והנכון של המשיבה בגמלת המערער, שאינו כשיעור הנטען ע"י המערער בערעורו, 38.9% (ראה סעיף 10(ד) לעיל).

32. ככל שדעתי תתקבל, גם אמליץ לחייב המערער לשאת בהוצאות המשיבה בערעור זה בשיעור של 6000 ₪.

ח. שרעבי, שופט

השופט סארי ג'יוסי [אב"ד]:

אני מסכים לפסק דינו של חברי השופט שרעבי.

באשר לשכר הקובע לחישוב מקובלת עלי קביעתו שרעבי בנסיבות המקרה דנא, ואולם ייתכנו נסיבות בהן יש לנהוג אחרת, כך שהשכר הקובע יהא זה שבמועד הקרע או מועד אחר, מוקדם לפרישה.

ס. ג'יוסי, שופט

[אב"ד]

השופטת עפרה ורבנר:

אני מסכימה לפסק דינו של חברי השופט שרעבי.

ע. ורבנר, שופטת

אי לכך, הוחלט לדחות את הערעור.

אנו מחייבים את המערער לשלם למשיבה את הוצאותיה ושכר טרחת עורך דינה בסכום כולל של 6,000 ₪. ככל שהמערער הפקיד ערבון, יש להעביר ממנו למשיבה, באמצעות בא כוחה, את ההוצאות שפסקנו. ככל שנותרה יתרה, יש להחזירה למערער באמצעות בא כוחו.

מותר לפרסום לאחר השמטת שמות הצדדים ופרטים מזהים.

ניתן היום, כ"א חשוון תשע"ח, 10 נובמבר 2017, בהעדר הצדדים.

<hr/>	<hr/>	<hr/>
ע. ורבנר, שופטת	ח. שרעבי, שופט	ס. ג'יוסי, שופט

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

סארי ג'יוסי 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה